76

آرانیا

میکسیکه‌لیلر طورمشندن حکایه.

روسچه‌دن ترجمه.

مترجمی: حسین عبدوسف. ❋ محرری: د. سه‌یله‌نت.

بهاسی ۵ تین.

ناشرلری: برادران کریمفلر.

Казань,
типографія Т-го Д-ма, „Бр. Каримовы“
1915 г.

آرانیا

میکسیکه‌لیلر طورمشندن حکایه .

روسچه‌دن ترجمه .

مترجمی : حسین عبدوسف . || محرری : د . سه‌یله‌نت .

ناشرلری : برادران کریمفلر .

قازان
« مطبعهٔ کریمیه »
۱۹۱۵۰

Казань, Типографія „Бр. Каримовы“ 1915 г.

میڭا اوزی کورگان برقورقنچ واقعه طوغرسنده حکایه قیلغان آدم اوزن «اسمیت» اسملی دیب ئەیتکان ایدی. موندی اسم بولورغه ممکن ایسەده، میڭا ئەلله نیگه بیك کیلشسز صماق طویلدی.

لکن عجبلەنورلك ییری مونڭ اسمنده توگل، منه نەرسەده: بو آدمنڭ کوزلری بیك یەش قیافتلی، تەنی‌ده بیك یەش توسلی، ایتلەچ بولدغی حالده، چەچلری آپپاق، قار کبك ایدی. اول اوزیده، ییگرمی ییدی یاشنەگنه بولوب، ئەلی کوبدن توگل چەچی قارغا قاناتی شیکللی قارا بولغانن سویلەگاچ، مین شوندوق بوکشینڭ بربیك قورقنچلی اشکه اوچراغان ایکانن سیزوب آلدم. آنڭ سوزلرینڭ رەوشندن، آنڭ خلقندن، قیلانشندن مین بو آدمنڭ بردەیالغان سویلەمی ایکانچیلگینه کوڭلمنی برکتدم. ایيو، اول یالغان سویلەمی، درستنی سویلی. مین آڭا اشانام. لکن... لکن، ایکنچی طرفدن قاراغانده، گرچه مین آڭا بیك اشانسامده، آنڭ سوزلرن، درست بولور دیب کوڭلگه برکتو بیك چیتن شول.

یوق، ممکن توگل، درست بولسه، اول بیك قوت اوچقچ اش بولور ایدی!

ئه شولایده بولسه . . . اش منه نه‌رسه‌ده :

آمریقاقطعه‌سنه‌گی قوشماجمهوریت اداره‌سنه‌گی ییرلردن میکسیکه حدودنه‌گی بعض اورنلر ، گرچه موندن آلتمش ، ییتمش یل ئلك مشهور ماین ـ رید زماننه‌اوق فتح قیلنغان بولسه‌لرده ، آراارنه بوتونله‌ی ئزده صالنماغان ییرلر ئه‌له بولسه آز توگل . موندی اورنلرنك تیکشرلمی طوروی نی سببدن بولورغه کیره‌ك؟ البته ، طبیعی حالی آدم اوغلی طورورغه اوگایلی بولماغانلقدن بولسه کیره‌ك .

آندی اورنلرده بیك زور میدانلقلر هیچ بر جان ایه‌سی طورا آلماسلق صوسز صحرادن عبارت. رحیمسز قویاش اسسیسی سببلی قزغان طاشلر غایت ترتیبسز صورتده تگنده مونده تارالوب یاتالر. شول صحرالر بله‌ن برره‌تدن بیك قویی اورمانلر بولوب ، آنده هر تورلی آغاچلر بر برسینه اورالوب ئوسوب، اوزوب کیته آلماسلق استیناکبك بولوب طورالر. شول آغاچلرنك کوله‌گه‌سی آستنه، یومشاق ییر اوستنده جلی یاقلرغه مخصوص هر تورلی حیوانلر قایناشوب، قیملداشوب یوریلر .

«بو دنیاده هر یاقدن ایك آرتق ذات مین ، بوتون مخلوقاتنك پادشاهسی مین!» دیب ماقتانا طورغان آدم بالاسی بوقویی اورمانلرغه باروب کرسه، تگی عالی فکرلر ایسدن چغا ، کوچ حال بله‌نگنه

اول اوزینه یول ئەرچوب یوری آلا. آتلاغان‌صاین هر تورلی قورقنچلر آنی کوزەتوبکنه یورگان کبك : اورمان طولیسی هر تورلی یرتقچلر مژ ایتوب طورا . زور آغاج بوطاقلرنده ئەللە نیندی اوصال قوشلر، قواق آرالرنده غایت زور یلانلر یاشرنوب‌یاتالر. قای وقتلرده برەریولچیغه تونني آنه ئوتـکەرورگه طوغری کیلسه، اول آدم آمریقاغه مخصوص برتورلی‌قان‌اچه طورغان یار قانـاتنك هجومینه اوچرادی ، مرحمتسز قوش بیچاره کشینك قانن صووروب اچه .

آنه یوقلارغه یاتودن ئلك اوزکنی، اورنـکنی، بوتون تیره یاغکنی بیك نقلاب تیکشرەسی بولا : آستەەغی جەیمەنك یـا ایسه اوستەەگی یورغاننك جییرچقلری آراسینه برەر آغولی چایان‌کروب قالغان چاقلرده بولا.

خدای اوزی طوغری کیتورمەسون ایندی ! بو قورقنچ اورمانده بولغان هلاکتلرنی صاناب بترو ممکن توگل .

شولای ، بو طرفلرده حاضرگه ئەلی برەوگەده بلنمەگان پوچماقلر بیك کوب. یعنی مین، مونه‌آق تەنلی ، ضیالی ، مدنیتلی آدملرگه معلوم توگل اورنلر بار، دیب ئەیتەم.

بوییرنك اصل خلقی ، توب کشیسی بولغان بورونغی صوغشلردن ایسەن قالغان بر آزقزل‌تەنلیلر

حقنده سوز یوق. آلارنڭ اشی باشقه. احتمال، آلار بو اورمانلرغه کروب یوری‌ده آلاطورغانلردر. لکن... لکن آلارغه اشانو چیتن: آلار بعض اورنلر حقنده شوندی بولماسلق خبرلر سویلیلر، که اختیارسز سوزلرینڭ درستلگی حقنده شیکله‌نه باشلیسڭ. هم اول قزل ته‌نلیلرنڭ بره‌ر قدرلیره‌ك اورنلری بولسه، آنده هر تورلی قورقنچلی نه‌رسه‌لر طورا، دیب یاوروپالیلرنی قورقتا طورغان عادتلریده بار.

بیك احتمال، که آندی ییرلرده آلارنڭ بره‌ر یه‌شرن عبادتخانه صماق نه‌رسه‌لری باردرده آلار آنده‌غی صنملر یانینه اوزلرن جیڭگان کشیلرنی ییبه‌رورگه تله‌می طورغانلردر. احتمال، آنده‌اوزلرینڭ بورونغی کاهنلری زماننده‌ن بیرلی صاقلانوب کیلگان خزینه‌لری باردر. چننغنه کم بله؟

ئه‌لی تگی باشده سویله‌گانم طوقسان یاشه‌ر قارتنقی کبك آق چه‌چلی یگت شوندی قورقنچلی او، نلردن برسی حقنده حکایه قیلغان ایدی. اول سویله‌گان ییر شونده‌غی بر کچکنه‌ره‌ك قریه کبك ییردن ایللی چاقرم یراقلغنه‌راق بر اورن ایدی. آخرسی میڭا اسمیتنڭ اوز آوزندن ایشتکانچه‌گنه یازو یاخشیراق بولور شیکللی طویلا.

— بز اوچ کشی ایدك. ـ اسمیت شول ره‌وشچه قارلقغان طاوش بله‌ن سویله‌رگه باشلادی: ـ مورتیمر

مین هم ایندریو. اوچمزده کوچلی، تازا، نق یگتلر ایدك، افندم. چونکه‌بز آلتون ازله‌وچی اشچی خلقلر ایدك.

هم، چننغنه ئه‌یتکانده، بزجنگه‌ده، فالغه‌ده، توشکه‌ده اشانماوچیلردن، یعنی هیچ بر آندی علامتلرگه، شوملانولرغه، آلدن خبر بیرولرگه‌بر اهمیت‌ده بیرمی طورغانلردن، هر تورلی قارچقلر حکایه‌لرینه اینانماوچیلردن ایدك.

منه شوندی نق ته‌نلی هم قاتی جانلی آدملر جمله‌سندن بولغان بزگه کورگاچ چه‌چلرك ئوره طورورلق بر حالگه اوچرارغه طوغری کیلدی.

ئه‌لی کوبدن توگل، برکونلرده بزگه‌بیك ایسکی حتی بوطرفلر ایسپانیا قولنده وفته‌اوق صالنغان یول بله‌ن «بودریللو» اسملی بر بیرگه بارورغه طوغری کیلدی. اوزگزده بله‌سزایندی، اول یول‌بیك کوڭلسز قیافته‌ده: بوتونله‌ی نوح زماننده بیرلی توزه‌تلمه‌گان، دیب اویلارسك. یولنك طاش طاو آرالرندن اوزوب کیتکان پیرلری شول حه‌تلی شقسز، اچ پوشرغچ حاله‌که کوڭلگه اختیارسز ئه‌لله نیندی قارا ایسه‌بلر کیله باشلی. اول وقت آتلوب ئوله‌سی کیله یا ایسه شوڭا اوخشاش برکیره‌کمه‌گان اشنی تلی‌باشلیسك....

بوکوڭلسزلکلرنی طاغنده نغراق آرتدرا توشه‌ر اوچون بولسه کیره‌ك، قای اورنلرده یولدن بوتونله‌ی

اثرده قالماغان. شول سببدن «بودریللو» گه بو یول بلەن باروزغه تلەگان آدم عادتده قزل تەنلیلردن بر یگتنی اوزینه یول کورسەتوب یوروزگه آلا. بوقزل تەنلیلر- ئەللە نیندی قزق خلق، مدنیت باصقچینك ایك توبەنگی باصماسنده طورالر، کشیدن بیگرەك مایمولغه یا سویلەشه طورغان اتکه اوخشیلر، آلارنك تللری ایسپانیولچه، اینگلیزچه، طاغی، خدای بلسون، ئەللە نیندی تللرنك قاتشووندن حاصل بولغان برنەرسه. شوندی تورلی سوزلرنك برگەجییلووندن کیلوب چققان تللری ئەللە نیندی کوڭل بولغاتقچ بولوب ایشتلە، که اللەکورسەتمەسون. شونك اوچونده یایول کورسەتوچینك لغرداون ایشتمەس اوچون قلاغگنی طوتوب بوتونلەی طگلاماسقه گیرەك، یه بولماسه سفرگه چقغانچی اوق آپتیکگه کروب برقاداق صبر، ایکی قاداق آڭلاو آلوب چغارغه گیرەك...

منه شوندی کوڭلسز تل بلەن سویلەشەطورغان پیدور اسملی بریگتنی بزده یول کورسەتورگه آلغان ایدك. یولغه چقغاندن ایکی ساعت چاماسی وقت اوزغاچده، بارچەمزنگده حالمز بتوب، عصبلرمز سوتلگان شیکللی بولوب عادتدن طش آلجوب کیتدك، آردق. ئه آلده ئەلی برتەولگگه یاقن یول یوریسمز بار!

آنك یولیده بیت، لعنت توشکری، تگندەده

بورلوب كروب كيته، مونده‌ده كروب كيته ! گويا، آنى كشى صالماغان، بلكه اتدن‌قاچوب چاباطورغان قويان نوعندن بره‌ر نه‌رسه صالغان. شولاى بارا طورغاچ، ايبده‌شلرمزدن مورتيمر بيك آچو بله‌ن، اوزى آتلانغان قاچرنك آوزن بريافغه بوروب:

— شيطان‌آلسون! مين طوريدن كيته‌م! ـ ديب قچقردى.

آكا قارشى ايندريو:

— ئه مين ايك ئلك اوچراغان چوقرغه ياتامده بورى كبك بيك نق آقرام ! ايو، كوكدن يولدزلر قويلغانغه چاقلى بورى‌ده‌ى آقراچقمن ! ـ ديدى.

نه‌ق آلار شولاى سويله‌نوب طورغان وقته‌غنه يولدن برطرفقه بورلوب كروب كيتكان بر كچكنه يول كوردك. هم اول يولده آط ازلريده‌كورنه‌ايدى. احتمال، بره‌ر كشى شول صوقماقدن آطاچرورگه توشكاندر.

بو صوقماقنى كورگاچ، مورتيمر قرت‌كيسوبكنه شوشلاى قرار بيروب قويدى:

— مين شوشى صوقماق بله‌ن كيته‌م ! بو يول نيچكده بولسه بره‌ر كشى طوراطورغان ييرگه‌ايلتوب چغارورغه تييشلى. اگرده بو يول بزنك سفرمزنك ييكرمى چاقرم قدر قصقاروينه سبب‌بولماسه، مين مين بولوب دنياده‌ده طورميم ! ـ ايندريوده آنك

سوزینه قزغوب برگه بارورغه رضالق کورسه‌تدی.
مین بر آز ایکیله‌نوب طوردمده یاشکادن رضابولوب:
— سز قایا بارساکز مین شونه! آلدن کیتمیمن، لکن یولداشلرمدن قالمیمن. ئه‌یه‌کز، بارا باشلیق، ایه‌شلر! ـ دیب قچقروب قویدم. بزشول یاقغه تابا بورلوب کروب کیته باشلاغاچ، سز تکی برگه یول کورسه‌توچی قزل ته‌نلی یگتنك نی اشله‌گانن کورسه‌دز ایدی! آنك آوز بورونلری آغاروب، ایرنلری قارالوب کیتدی، کوزلری اورننندن چغاردی بولوب زورایدی، اوزی بوتون ته‌نی بله‌ن قالترانا، مینم قاچرمنك تزگننندن طوتوب صوقماقدن چیتکه تابا اوستری هم اوزی:
— ممکن توگل، ممکن توگل! یارامی، آنه ئولم بار! ـ دیب قچقرا.
— سین نه‌رسه سویلیسك! نی اشله‌ب آنده ئولم بولسون؟ ئه‌یه ییبه‌ر! قاراب قاریق، اوتکن پچاقلر، تیز آطلا طورغان ملطقلر، یاخشی ریؤولؤیر بله‌ن قوراللانغان اوچ یگتکه قاغلورغه کم باطرچیلق قیلور ایکان! بزحاضر بوتون عسکرنی تاراتاآلورمز!
جواب اورنینه اول بزگه:
— آرانیا، آرانیا! ـ دیب بر ئه‌لله نیندی آکلاشلماغان سوزنی مغردی هم قولی بله‌ن بر بیك زور نه‌رسه کورسه‌تکان توسلی ایتوب کورسه‌ته.

— جلان بارمنی ؟ بره‌ر قورقنچلی قوشمنی ؟ ئه‌لله بره‌ر بالق بارمی، الله قولی ؟

بز آندن شولای صوراب نی بارن بلورگه طرشابز، لکن برنه‌رسه‌ده آکلی آلمیبز. آبدراغاج، مورتیمر آنی چبرقی بله‌ن صوغوب چیتکه قووب ییبه‌ردی‌ده، بزیولغه کروب کیتدك. بیچاره قزل ته‌نلی یگت قویرغینه باصلغان جلان شیکللی اژلداب قالدی، لکن طاغنده بزنك آرتدن قووب ییتوب یولنی قابلی، ییبه‌رمی‌بیت! هیچ یالغان توگل، منه مسکینکه یگنه منك کوزنده یه‌ش کورنه. اوزی همان:

— آرانیا، آرانیا، ئولم! ـ دیب بایاغی سوزنی تکرارلی.

آخرنده، ایندریو آکا ملطق توزه‌ب آتارغه ییتکاچکنه، اول بیچاره بزنك یاندن کیتدی.

مین آرتیمه بورلوب قاراغان وقتده اول همان یولنك باشنده طورا، قول بوتاب بزنی قایتورغه چاقرا ایدی. یول بریاقغه بورولوب کروب باشی کورنمی باشلاغانغه قدر اول شولای بزگه قول بولغاب طوردی. حاضر ایندی بز اوچمزگنه باراباشلادق. شولای بر آز بارغاج، مورتیمر تگی قزل ته‌نلی یگت طوغرسنده سورگه کرشوب:

— بو آلارنك کوبدنگی اشلری. قزل ته‌نلیلرنك آندی عادتلرن بز کوبدن بلگان ایندی. احتمال، آنده آلارنك بره‌ر ایزگی کشیلری طورا طورغاندر...

سوزینه قزغوب برگه بارورغه رضالق کورسه‌تدی.
مین بر آز ایکیله‌نوب طوردمده یاشکادن رضابولوب:
— سز قایا بارساکز مین شونه! آلدن کیتمیمن، لکن یولداشلرمدن قالمیمن. ئه‌یه‌گز، بارا باشلیق، ایله‌شلر! ـ دیب قچقروب قویدم. بزشول یاقغه تابا بورلوب کروب کیته باشلاغاچ، سز تگی برگه یول کورسه‌توچی قزل ته‌نلی یگتنك نی اشله‌گانن کورسه‌دز ایدی! آنك آوز بورونلری آغاروب، ایرنلری قارالوب کیتدی، کوزلری اورننندن چغاردی بولوب زورایدی، اوزی بوتون ته‌نی بله‌ن قالترانا، مینم قاچرمنك تزگننندن طوتوب صوقماقدن چیتکه تابا اوستری هم اوزی:
— ممکن توگل، ممکن توگل! یارامی، آنه ئولم بار! ـ دیب قچقرا.
— سین نه‌رسه سویلیسك! نی اشله‌ب آنده ئولم بولسون؟ ئه‌یه ییبه‌ر! قاراب قاریق، اوتکن پچاقلر، تیز آطلا طورغان ملطقلر، یاخشی ریژولؤیر بله‌ن قوراللانغان اوچ یگتکه قاغلورغه کم باطرچیلق قیلور ایکان! بزحاضر بوتون عسکرنی تاراتاآلورمز!
جواب اورنینه اول برگه:
— آرانیا، آرانیا! ـ دیب بر ئه‌لله نیندی آگلاشلماغان سوزنی مغردی هم قولی بله‌ن بر بیك زور نه‌رسه کورسه‌تکان توسلی ایتوب کورسه‌ته.

— جلان بارمنی ؟ برەر قورقنچلی قوشمنی ؟ ئەلله برەر بالق بارمی، الله قولی ؟

بز آندن شولای صوراب نی بارن بلورگه طرشابز، لکن برنەرسەده آکلی آلمیبز. آبدراغاج، مورتیمر آنی چبرقی بلەن صوغوب چیتکه قووب ییبەردی ده، بزیولغه کروب کیتدك . بیچاره قزل تەنلی یگت قویرغینه باصلغان جلان شیکللی اژلداب قالدی، لکن طاغنده بزنك آرتدن قووب ییتوب یولنی قابلی، ییبەرمی بیت! هیچ یالغان توگل، منه مسکینکه یگنه منك کوزنده یەش کورنه. اوزی همان:

— آرانیا، آرانیا، ئولم! ـ دیب باياغی سوزنی تکرارلی.

آخرنده، ایندریو آکا ملطق توزەب آتارغه ییتکاچکنه، اول بیچاره بزنك یاندن کیتدی.

مین آرتیمه بورلوب قاراغان وقتده اول همان یولنك باشنده طورا، قول بوتاب بزنی قایتورغه چاقرا ایدی. یول بریاقغه بورولوب کروب باشی کورنمی باشلاغانغه قدر اول شولای بزگه قول بولغاب طوردی. حاضر ایندی بز اوچمزگنه باراباشلادق. شولای بر آز بارغاج، مورتیمر تکی قزل تەنلی یگت طوغرسنده سورگه کرشوب :

— بو آلارنك کوبدنگی اشلری . قزل تەنلیلرنك آندی عادتلرن بز کوبدن بلگان ایندی . احتمال، آنده آلارنك برەر ایزگی کشیلری طورا طورغاندر...

لکن بز آنده نی بارن قاراربز ئه‌لی . شولای توگلمی، ایبده‌شلر؟ ـ دیدی .

آکا قارشی ایندریو:

— البته‌قاریبز ایندی، نی‌بارن بلورگه‌طرشاچقمز! ـ دیب قویدی.

بربیش چاقرم چاماسی بارغاندن صوك یولمز بر صازلقغه باروب کردی . قاچرلرمز بعض اورنلرده کوکره‌کلرینه چاقلی باتا باشلادیلر.

شونده مین موندی ییردن باروب بر معناده چقمایاچغن آکلاب ایبده‌شلرمنی‌ده کیری قایتورغه دیمله‌ب قارادم. لکن آلار قایا مینم سوزمنی‌طکلاب کیری قایتو، حتی مینده‌ن کوله‌رگه طوتوندیلر.

— ایندی سینده شیکله‌نه باشلادکمنی؟تکی‌یکت ئه‌یتکان، «آرانیا»می، «آرگانیا» می، شول نه‌رسه‌دن سینده ئورکه‌باشلادکمنی؟ بر آزبزدن اویال، اسمیت! اگر قورقساك، کیری بورلوب کیت! ئه بز شیطان موگزی بولسه‌ده بارابز، اول موگزگه‌ده منه‌ربز! ـ

درستن‌ئه‌یتورگه‌کیره‌ك،مینم‌بیك آچووم‌کیلدی: مین هیچ قورقاق توگل. لکن اوزاختیارك‌بله‌ن‌باروب باشکنی بوره‌نه‌گه شاق ایتدروب‌اورو ـ مونسی‌ایندی بیك‌اوك ماقتاولی اش توگل! حاضر ایندی نی‌اشله‌رگه؟ ایبده‌شلرنی یارتی یوله‌ده قالدروب کیتو طاغی آور . حتمال، آلارنی چنلابده برمر هلاکت کوتوب طورا

طورغاندر. آلارنی قالدروب کیتسهم، اول هلاکتدن قوتلور ایدم. یوق، بولای ایتو میکا برده کیلشکان اش توگل! آلار بارا ایکان، مینده بارام، آلاردن قالمیمن. برهوده، اسمیت خیالی «آرانیا»دن قورقغان ایکان، دیب ئهیتمهسون!

منهمین شوشندی، فکرارنی کوکلمدن کیچروب، آخرنده، تگیلر بلهن برگه کیتهرگه قرار بیردم.

شولای ایتدروب، بز بارابزده بارابز. کیچکه قارشی بر بیك آولاق ییرگه باروب چقدق. آنده تورلی تورلی علامتلر اوچری باشلادیلر:

برنچی، مین آنده ئولهن اوستنده آطسویهکلری کوردم. آنك یاننده یارتی چرگان بر ایهر، آندن بر آز چیتدهرهك قاچر ئولهکسهسی یاتا ایدی. مین طاغن تگیلرگه:

— قاراگز ئهلی، ایبلهشلر! بواش یاخشیلقغه توگل! بوصازده برهر تورلی آغولی ئولهن بولسه کیرهك. اگر بزنك حیوانلرمزده شونی آشاب ئولوب بتسهلر، بزنك اوزمزگهده بیك آصات بولماس بیت! ـ دیدم.

مینم بوسوزیمه قارشی مورتیمر:

— ئه بز آلارنی آشاتمابز، بلکه اوزمز پچاق بلهن کیسوب جییاربزده قولبز بلهنگنه آشاتوربز. آلای ایتکاج آلارغه شیکلی ئولهن آشارغه ممکن بولماس!ـ دیب جواب بیروب قویدی.

مین ینه :

— یه ، آلای بواسه یارار! لکن ایبه‌شلر ، طاغی طـکلاکز ئه‌لی : مین هیچ یاشرمی چننغنه ئه‌یته‌م ، مونه طورو ئه‌لله نیکه برده مینم کوکلیمه اوخشامی ! -

مین بو سوزنی ئه‌یتکاچ ، ایندریو مینندن کوله‌رگه باشلادی :

— طاغن ئورکه باشلادکمنی؟ یوق ، اسمیت ، سیکا دارولانورغه کیره‌ك ! مین ئه‌لی سینده برتورلی عجب آورو باشلانماسون دیب قورقامن . . . اول آورو ئله‌کگان کشی خاتون دیسه‌ك خاتون توگل ، مایمول دیسه‌ك مایمول توگل بولا باشلی . . .

شوندن صوك طاغنده بر آز یبر کیتدك . بر یارتی ساعت چاماسی بارغاچ ، چانچکیلی آغاچدن یاصالغان قویما بله‌ن اوراتوب آلنغان بر ئوی صماق نه‌رسه یانینه کیلوب ییتدك . لکن آنده هیچ برجان اثری کو نمی ؛ قابقا قرینده همانده قاچر سویه‌کلری ، صییر سویه‌کلری کورنه ایدی .

درستن ئه‌یتمی حال یوق ، بزئوی اچینه‌کرورگه شیکله‌ندك : قیشایوب بتکان ته‌ره‌زه‌لر ، یه‌شل ئوله‌نلر بله‌ن اورالوب بتکان یارتی آوغان استینالر ئه‌لله نیچك قارارغه‌ده کوکلسز بولوب طورالر ایدی .

ایشك آلدینه کروب بر جایلیراق اورن ازله‌ب تابدقده آنه‌غی ئوله‌ننی یاندروب بتردك هم زورغنه

اوت یاغوب یوقلارغه یاتدق. حیوانلرمز شونده بر پوچماقغه اورناشدیلر. اوزمز بله‌ن آلغان صولی آلارنی طویدرورغه ییته‌رلك ایدی. بر نیچه قوچاق ئوله‌نده اوروب آلدق.

ایرته بله‌ن مین مورتیمر قچقرغانغه اویاندم:

— ئه‌ی، اسمیت! بزنك ایکی قاچریوغالغان بیت!

— آط قاراقلری آلوب کیتکانلر میکاننی صوك؟

— شیطان آلوب کیتسونمی! اوزلری کیتکانلر. ئه‌نه تکی بیك قویی آغاچلی ییرگه تابا کیتکانلر بوغای. ایندریو شونده آلارنی ازله‌رگه کیتکان ایدی، ئه‌لله نیگه‌بیك اوزاقلادی. بز سینی اویاتورغه‌ده تله‌مه‌گان ایدك. چونکه سینك ئه‌لله نه‌رسه مغرداوگه هیچ چدار حال یوق بیت. لکن حاضر سیگاده آنك آرتندن بارورغه طوغری کیلور آخری. ایندریو حیوانلرنی قووب آلوب قایتور، ئه‌سین ایندریونك اوزن قووب آلوب قایتورسك. یوقسه، بز مونده اوطروب قالوربز. مین آش حاضرلی طورام. باراسکمی؟ آلای بولسه، یارار! مگر، زنهار، اوزاق طورما!

شوندن صوك مین ایندریونی یوللاب کیتدم. مورتیمر ئه‌یتکان کبك، ایندریو هم قاچرلرنك ازی بزطورغان ییردن یوزیارم میتر چاماسی یراقلغنه‌غی بر بیك قویی آغاچلقغه تابا کیتکان ایدی. آیاق

ازلری بیك آچق یارلوب یاتالر؛ چونکه بو اورنده یبر بومشاق، باتقاق ایدی.

منه مین تکی قویی آغاچلقغه‌کیلوب ییتدم‌ده قچقرورغه‌ده کرشدم:

— ایندریو! ئه‌و! سین قایده؟ آنده مورتیمر آچولانوب یاتا! حیوانلرنی تابدکمی؟ ئه‌و! —

اکن میکا جوابقه فقط جیل سببلی یافراقلرغنه شاولی، باشقه هیچ طاوش طن یوق.

شوندن صوك آیاق ازلری مینی بر میدانلقغه ایلتوب چغاردیلر. اول ییر عادتدن طش آچق توسلی یه‌شللك بله‌ن قابلانغان ایدی. بواورنغه‌ییتکاچ از، فلان بلنمی ایدی. نه‌رسه ایکانن آکلامیچه، مین طوریغه‌غنه کیتدم هم... بوخ ایتدروب‌صوغه توشوب‌ده کیتدم! بوییر قارا توسلی لایلا بله‌ن‌طولغان صازلق ایکان. گرچه اول قدراوك تیره‌ن‌بولماسه‌ده، مین بو یامان ایسلی باتقاقلقده چاق چاقغنه طنچقمی قالدم. صازلقدن‌چقغاچ، مینم اوستمدن چیشمه‌ده‌ی بولوب بلچراق آغا ایدی. بو قیافت بله‌ن یورورگه البته ممکن توگل‌ایدی؛ شونلقدن بوتون کییمنی صالدم‌ده صووی بیك‌اوك بولغانچق بولماغان بر ییرده یووارغه طوتندم. شولای‌مین کییملرمنی یووب یاتقان وقتده ئه‌لله نیندی ایس کیته‌رلك عجب‌طاوشلر ایشته باشلادم. نیندیدر بر حیواننك بیك قورقنچ قیافتده

چییلداغانی ایشتله ایدی. بوطاوشنی تیمر تشلر بلەن پییالا کیمرگانگه اوخشاتو ممکن ایدی.

نی ایکانن بلەسم کیلوب، مین بیك صاقلانوبقنه تگی صازلقنك ایکنچی یاغینه ئەیلەنوب چغوب شوندەغی آغاج بوطاغن برطرفقه اتوبرەك تگی یاقغه قاراغانغنه ایدم، عجبلەنودن هوشسز بولو درجەسینه کیلدم: کچکنەرەك بر میدانلقده بزنك قاچرمزنك ئولەکسەسی بلەن بر رەتدن تەنی کوزەن جییرغانغه اوخشاشلی جییرلغان ایندریو یاتا. آنك یاننده شوندی قوت اوچقچ برنەرسه طورا، که توشکەده کورمەسسك. شول شقسز نەرسه یاننده ئەلله نیندی حسابسز زور ئورمەکوچلر، آیاقلری جون بلەن قابلانغان، تەنلری سیمز ایت بلەن طولغان کبك یومشاق صماق بولوب کورنه. تگی ایندریو گەودەسی یاننده طورغان یەمسز نەرسەده باری بر اول ئورمەکوچلر نوعسندن بولسه کیرەك. لکن اول آلارغه قاراغانده طاغنده نغراق یەمسز، طاغنده زورراق. درستن ئەیتیم، مین چدی آلمادم، بیك امیدسز طاوش بلەن قچقروب یبەردم. شوندن صوك اوزمنك بوتونلەی قورالسز ایکانمنی دە اونوتوب، جولەر آدم کبی بوتون قوّتم بلەن قچقرا قچقرا قوللرمنی بوتاب میدانلقنك اورتاسینه طاشلاندم. شوندە مین تگی قورقنچ زور نەرسەگه فقط بیش آلتی آدومغنه ییتمی قالدم بوغای. لکن شول مینوتده

ازلری بیك آچق یارلوب یاتالر؛ چونکه بو اورنده یبر بومشاق، باتقاق ایدی.

منه مین تگی قویی آغاچلقغه‌کیلوب ییتدم‌ده قچقرورغه‌ده کرشدم:

— ایندریو! ئه‌و! سین قایده؟ آنده مورتیمر آچولانوب یاتا! حیوانلرنی تابدگمی؟ ئه‌و! —

لکن میکا جوابقه فقط جیل سببلی یافراقلرغنه شاولی، باشقه هیچ طاوش طن یوق.

شوندن صوك آیاق ازاری مینی بر میدانلقغه ایلتوب چغاردیلر. اول ییر عادتدن طش آچق توسلی یه‌شللك بله‌ن قابلانغان ایدی. بو اورنغه‌ییتکاچ از، فلان بلنمی ایدی. نه‌رسه ایکانن آکلامیچه، مین طوریغه‌غنه کیتدم هم... بوخ ایتدروب‌صوغه توشوب‌ده کیتدم! بوییر قارا توسلی لایلا بله‌ن‌طولغان صازلق ایکان. گرچه اول قدراوك تیره‌ن‌بولماسه‌ده، مین بو یامان ایسلی باتقاقلقده چاق چاقغنه طنچقمی قالدم. صازلقدن‌چقغاج، مینم اوستمدن چیشمه‌ده‌ی بولوب بلچراق آغا ایدی. بو قیافت بله‌ن یورورگه البته ممکن توگل‌ایدی؛ شونلقدن بوتون کییمنی صالدم‌ده صووی بیك‌اوك بولغانچق بولماغان بر ییرده یووارغه طوتندم. شولای‌مین کییملرمنی یووب یاتقان وقتده ئه‌لله نیندی ایس کیته‌رلك عجب‌طاوشلر ایشته باشلادم. نیندیدر بر حیواننك بیك قورقنج قیافتده

چییلداغانی ایشتله ایدی. بوطاوشنی تیمر تشلر بلەن پییالا کیمرگانکه اوخشاتو ممکن ایدی.

نی ایکانن بلەسم کیلوب، مین بیك صاقلانوبقنه تکی صازلقنك ایکنچی یاغینه ئەیلەنوب چغوب شوندەغی آغاج بوطاغن برطرفقه اتوبرەك تکی یاقغه قاراغانغنه ایدم، عجبلەنودن هوشسز بولو درجەسینه کیلدم: کچکنەرەك بر میدانلقده بزنك قاچرمزنك ئولەکسەسی بلەن بر رەتدن تەنی کوزەن جییرغانغه اوخشاشلی جییرلغان ایندریو یاتا. آنك یاننده شوندی قوت اوچقج برنەرسه طورا، که توشکەدەکورمەسسك. شول شقسز نەرسه یاننده ئەلله نیندی حسابسز زور ئورمەکوچلر، آیاقلری جون بلەن قابلانغان، تەنلری سیمز ایت بلەن طولغان کبك یومشاق صماق بولوب کورنه. تکی ایندریو گەودەسی یاننده طورغان یەمسز نەرسەده باری بر اول ئورمەکوچلر نوعسندن بولسه کیرەك. لکن اول آلارغه قاراغانده طاغنده نغراق یەمسز، طاغنده زورراق. درستن ئەیتیم، مین چدی آلمادم، بیك امیدسز طاوش بلەن قچقروب ییبەردم. شوندن صوك اوزمنك بوتونلەی قورالسز ایکانمنی دە اونوتوب، جولەر آدم کبی بوتون قوّتم بلەن قچقرا قچقرا قوللرمنی بوتاب میدانلقنك اورتاسینه طاشلاندم. شونده مین تکی قورقنج زور نەرسەگه فقط بیش آلتی آدومغنه ییتمی قالدم بوغای. لکن شول مینوتده

مینی شول خه‌تلی قورقو چولغاب آلدی، که بوتون
ته‌نم تیك قورقو بله‌نگنه طولوب بوته‌ن بر نه‌رسه قالمادی،
شیکللی شوندوق آرتیمه ئه‌یله‌نده‌ده بار غیرتم بله‌ن
یوگرورگه طوتوندم. ئه‌حاضر مینم آرتمده، گویا، مینم
قچقرغانیمه جواب بیرگان کبك، تگی یه‌مسز چییلداغان
طاوش بله‌ن اونلاب نه‌رسه‌نك قچقرغانی ایشتله ایدی.
هم بر شقسز، کیلشسز، قیافتسز قارا نه‌رسه‌مینم آرتمدن
ته‌گه‌ره‌ب کیلمکده ایدی. آرتیمه‌ئه‌یله‌نوب قاراغانغنه
ایدم، تگی خارق العاده چیرکین نه‌رسه بوتونله‌ی
میکا ییتوب کیلمه‌سونمی؟ کوز آچوب یومغانچی
برسیکرو بله‌ن میکا کیلوب تره‌لدی‌ده آیاغیمه
یابشدی. مین بیك آچی، اوتقه تیگان کبك آورتو
سیزوب ییرگه آووب کیتدم، لکن شوندوق ئه‌لله
نیندی اوز طاوشیمه اوخشاماغان بر قورقنج طاوش
بله‌ن قچقرا قچقرا طوروب طاغن ئوستره‌لوب کیتکان
بولدم، لکن کوب بارا آلمادم، طاغن یغلدم. حاضر
ایندی مین قورقودن تمام طاش کبك قاتوب یاتمقده
ایدم. لکن آورتو، فلان سیزمی ایدم. صوك درجه‌ده
قورقغانلقدن سیزلمه‌گاندر ایندی. شولایده بواسه،
تیره یاغمده نی بارن، نی اشله‌نگانن مین بیك آچق
کوره ایدم. آیاغیمه یابشقان تگی نهایتسز زور
ئوزمه‌کوچ بیك یه‌مسز طاوش بله‌ن چییلدی ایدی.
آخری اول اوزینك نسلن، قبیله‌سن مینم قانمنی اچه‌رگه

چاقرا ایدی بوغای. هم شول مینوته‌اوق، تگسی قدر زور بولماسه‌ده، شاقتی زور اونلاب ئورمه‌کوچ مینم یانمه تەگەره‌ب کیلوب‌ده ییتدیلر. لکن بو خلقلرنڭ حاضر طوق‌وقتلری بولسه کیره‌ك: تیك‌بر نیچه‌سیگنه مینم ته‌نمنی کیمرورگه، یعنی جونلی اوزون‌بورنلری بله‌ن قانمنی صوورورغه طوتوندیلر. سیگوند صاین حالم بته بارا، ییگله‌یگان‌دن ییگله‌یه بارام، شول ره‌وشچه اوزمنڭ تیزدن هلاك بولاچغمنی سیزه ایدم. لکن شول وقتده تگی زور ئورمه‌کوچ بر یاقغه کیتوب کوزدن یه‌شرنگانگنه ایدی، مین ایك آقتقغی کوچمنی جییوب طوردمده بوتون قوّتم بله‌ن تگی اوزمز قونغان یورطقه تابا یوگره باشلادم. اوزم جاننی یاروب کرورلك قاتی طاوش بله‌ن قچقروب مورتیمرنی یارده‌مگه‌چاقرا ایدم.

منه مین حاضر یورطنڭ قریینه بوتونله‌ی کیلوب ییتدم، طاغنده برایکی آدوم بارسام، مین قوتلغان ایدم. لکن شول مینوتده مینم دشمانم بولغان تگی فوق‌العاده زور ئورمه‌کوچ کیلوب طاغنده مینم صول آیاغیمه یابشدی. طاغی مین ییرگه یغلدم. شول‌اوق وقتده مینم قچقرغان طاوشیمه مورتیمر سیکروب کیلوب چقدی، ملطق، فلان طوتماغان ایدی. مین آڭا:

— ملطق آل، ملطق آل! ـ دیب قچقرا ایدم.

لکن اول ئەلله مینم سوزمنی آڭلامی، ئەلله قورقووندن عقلندن شاشقان، مینم سوزیمه قارشی بر نی‌ده ئەیتمی، بر اشده اشلەمی، میندن فقط ایکی آدوم چاماسیغنه یراقلقده کوزن آقایتوب، مینی تکی عجب زەرسه آشاغانن قاراب تیك طورا ایدی. هم شوندوق تکی جونلی زورگەودەلی ئورمەکوچ مینی شول کوینچه قالدروب مورتیمرگه تابا سیکردی‌ده اوتکن بورنی بلەن آنك بوغازینه یابشدی . . .

مین آنده ایسم آووب بر ساعت یارم چاماسی وقت یاتقانمن بوغای. بر آز هوشیمه کیلگاچ، کوچ حال بلەن یورطنك ایشك آلدینه ئوسترەلوب باروب گردم.

شونده یول اوستنده مورتیمرنك قابارغان قزل گەودەسی یاتا ایدی . اول ئولگان ایدی . هم مینم اوزیوزمده ئولك یوزی شیکللی بولغان بولسه کیرەك !

قاچرلرنك برسی همان‌ده ایشك آلدینك بر پوچماغنده طورا ایدی: اول بەیلەنگان بولوب اچقنوب کیته آلماغان ایدی. مین اول قاچرنی چیشوب آلدمده آنك اوستینه سیکروب منوب، ایبەشلارم هلاك بولغان لعنت توشکان بو اورندن تیز رەك کیتدم.

صازلق ییرلرده ایکی تەولك چاماسی یورگاچ، مین تکی اوزمز کیلگان ایسکی یولغەباروب چقدم. طاغن بر آزدن صوك بر قریه کبك ییرگه باروب ایرشدم.

آنده مینی عقلندن یازغان آدم دیب ایسه‌بله‌دیلر . درستن ئه‌یتسه‌م ، مین اوز اوزیمه‌ده جوله‌ر کشی شیکللی کورنه‌من . شولایده بولسه ، مینی آشاتدیلر ، اچردیلر هم کییه‌رگه کییم بیردیلر .

منه حاضر مین سزنك یانگزغه کیلدم ، سه‌یله‌نت‌افندی! چونکه سز بیك‌زور بر عالم آدمسز .

مین ایرته‌گه تگنده ، صازلقغه ، طاغنده کیته‌رگه قرار بیردم ، سزنك یانگزغه شونی ئه‌یتور اوچون کیلدم . مین ایندی بیك یاخشی ملطق حاضر له‌دم هم صاقلق اوچون بیك‌کوب پوله‌لرده آلدم. درست ، حاضر بویاقنك کشیلری ، کیره‌ك ئه‌لله نی قدر بایلقلر وعده قیلسه‌گده ، مینم بله‌ن برگه اول صازغه بارورغه رضا بولماسلر : آلارنی شوشی مین سویله‌گان سوزلر بیك نق قورقتدی ایندی.

بوطرفلرده‌غی هندیلر اوزلریده اول اورن‌حقنده بیك نق بله‌لر آخری ، آنی «زور ئورمه‌کوچ صازی» دیب آتیلر ایکان . ئه‌تگی بزگه یول کورسه‌توب باروچی پیدرو اسملی مالای سویله‌گان «آرانیا»دیگان سوز ایسپانیولچه ئورمه‌کوچ معناسنده ایکان . اول یگت بزنی‌هلا کتدن صاقلارغه تله‌گان ایکان‌ده بیت ، لکن بز بیگره‌کده عقلسز ایکانمز شول . . .

شولای ، مین ایرته‌گه‌شونده کیته‌چکمن. احتمال ، میکا آنده هلاك بولورغه تقدیر قیلنغاندر. مین آنی

بلەم. لـکن ئەیده شولای بولسون، مین هلاك بولیم! مین آنده بارمیچه چدی آلمیم، یوره‌ك توزمی! میکا نیچکده اول «آرانیا» لر بلەن حسابلاشورغه تییشلی. چونـکه آلار مورتیمر بلەن ایندریونی هلاك قیلدیلر بیت!

اشم باروب چقسه، مین ایکی کوندن صوك قایتورمن. اگر اشم اوڭماسه...

اول سوزن بترمەدی، قولن سلتەدی‌ده کیتوب باردی. اول کیتـکاندن بیرلی ایندی ایکی کونـگنه توگل، بلـکه ایکی آتنا اوزدی. لـکن اول قایتمادی.

فوريه نازليه
نازيله

یاڭا باصلغان كوڭللى حكايه‌لر:

آخرت یورطى (ملى حكايه، ضیا ناصرى اثرى) ٦ تین

وبا یلنى اورمانده ایكى كیچ (قزقلى حكایه) ٦ „

بایلق آیورسه فقیرلك قوشا (روسچه‌دن ترجمه) ١٠ „

قارا پادشاه (قزقلى حكایه. ترجمه) ٨ „

آلتون‌بای آغاى (ق. بیكقولف اثرى، آول طورمشندن) ٨ „

صابرجان آغاى « « « « « ٦ „

غفار آغاى طورمشى (ع. چقالى.) « « ١٠ „

قبردن چغارلغان رشیده (احمدجان بیكمییف) ٧ „

ملا بولام! ملا! (ز. دوماوى) ١٠ „

كم عیبلى؟ « « ١٠ „

طورمش صحیفه‌لرى I « « ١٢ „

طورمش صحیفه‌لرى II « « ١٠ „

طورمش صحیفه‌لرى III « « ١٠ „

بو كتابلرنى قازان، اوفا، اورینبورغده «برادران كریمفلر» دن آلورغه ممكن.